

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESECNO PRILOGO „KMECKO DELO“

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno 32 din, polletno 16 din,
četrletno 9 din; inozemstvo 64 din.
Poštno-čekovni račun številka 10.603
Reklamacije niso poštne proste.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška 5.

Telefon 21-13

Cene inseratom: Cela stran
din 2000—, pol strani din 1000—,
četrt strani din 500—, 1/8 strani
din 250—, 1/16 strani din 125—
Mali oglasi vsaka beseda din 1—

Negotovost vojnega položaja Še vedno znaki za napad

Neprestani zračni napadi

Zračni napadi Nemčije na Anglijo so se znatno stopnjevali v času od 6. do 12. avgusta. Dne 15. avgusta so dosegli višek, so podnevi 17. avgusta povsem prenehali in se nadaljujejo od 18. avgusta z vso silovitostjo.

Iz Londona priznavajo, da postajajo zračni napadi na Anglijo ostrejši po obsegu in učinkih. Škoda na civilnih zgradbah še ni bila tolikšna, kakor je zdaj.

Nemški bombniki spuščajo na londonska predmestja bombe iz višin nad 7000 m. Posamezna letala se že upajo v strmoglavem poletu spustiti v žaru vzplamtelih raket naravnost na določene cilje angleške prestolnice, na katere mečejo bombe, ki povzročajo silne eksplozije, požare in zbeganost prebivalstva.

Daljnostrelno topništvo

V dnevne nemške letalske napade sta poslegla v minulem tednu dva nova dogodka. Nemci so začeli obstreljevati s svojih belgijskih in francoskih oporišč z dalekonosnimi topovi predvsem londonsko pristanišče Dover in še nekatera druga ob angleški južni obali. Splošna sodba je, da se mora to topništvo smatrati kot orožje, ki naj služi pripravi za izkrcanje nemških čet v Angliji. Najnovejši nemški dalekostrelni topovi nesejo preko sto kilometrov. Vsaka granata tehta približno eno tono. Točne številke so seve vojaška tajnost. Nemški daljnostrelni topovi bodo lahko streljali globoko v notranjost Anglije. Z rtiča Gris Neza na francoski obali bi morali padati granate teh topov v bližino Londona.

Obstreljevanje Doverja po nemškem daljnostrelnem topništvu je povzročilo v mestu dokajšnjo zmedo. Ljudje, ki jih v mestu ne zadružujejo nujni posli, so se izselili. Odšli so tudi številni ljudje iz okolice Dovra v notranjost Anglije. Ko se je pričelo to izseljevanje, sta bila protiletalska zaščita in policija že marljivo na delo, da odstranita posledice obstreljevanja. Protiletalska zaščita je pospravljala ruševine, ki so jih povzročile granate nemške »debele Bertek«.

Razen izselitve večjega števila prebivalstva nudi življenje v mestu še zmerom običajno sliko. Vsi ljudje, s katerimi je imel priliko govoriti zastopnik poročevalske agencije United Press, so se izrazili, da bi jim bili zračni napadi sicer ljubši od artilerijskega ognja, a da ne bo težko vzdržati, ako ne pride še kaj hujšega.

Na omenjene nemške dalekosežne topovske pozdrave so odgovorili Angleži prvič 23. avgusta. Ta dan so se oglasili angleški daleč noseči topovi in so obstreljevali nemško topništvo preko Rokavskega preliva na francoski obali. S tem so dokazali, da razpolaga tudi Anglija z enakim artilerijskim orožjem kakor Nemčija.

Hitler v glavnem stanu

Druga novost minulega tedna je poročilo vodilnega italijanskega lista, ki je objavil dne

24. avgusta vest, da je nemški kancler Hitler 23. avgusta popoldne v spremstvu maršala Brauchitscha in generala von Keitla odpotoval v glavni stan na zahodnem bojišču. Njegovo potovanje na zahodno bojišče spravlja rimske krogi v zvezo z velikimi pokreti nemške vojske, o katerih se ne dajejo podrobnosti.

Kdo bo bolj prizadet v bodočnosti?

Najbrž je dosejanja trdovratna angleška obramba v zraku prepričala Nemčijo, da bo vojna za zavojevanje angleškega otoka težavna in dolgotrajna. Medsebojna opustošenja industrijskih naprav so znatna.

Za Anglijo ni ugodno, ker so se približala nemška letalska oporišča z zasedbo holandske, belgijske in francoske obale angleškim ciljem v notranjosti dežele. Za Nemce pa tudi ni posebno rožnato, da je težišče njihove industrije v Porenju najbližje za angleške žrčne napade. Ranljivost na obeh straneh je podana. Kdo je in še bo bolj prizadet po dnevnem bombardiranju, bo pokazala bodočnost. Dolžina nočnih letalskih poletov se večja s porastom noči. Angleži so se upali z letali že do Berlina, Leipziga, Weimarja, Augsburga in Monakovega.

Nemške mine krog Anglije

Zadnjič smo poročali, da je proglasila Nemčija popolno zaporo ali blokado Anglije. Nemčija zapira in skuša odrezati angleški otok od dovoza po morju z minami, katere spuščajo nemška letala v morje krog Anglije. Najbrž hoče nemško vrhovno vodstvo s pomorsko minko zaporo v doglednem času angleški otok izstradati in ga prisiliti k predaji.

Angleži žrtvujejo vse

Že ob izbruhu te vojne je napovedal tedanji angleški ministrski predsednik Chamberlain, da bodo trajali boji več let. V praksi pa so bili zavezniki v začetku vojne v tem smislu na delu, kakor da bi računali s kratkotrajno vojno. Neprestano so zavlačevali, da bi bili dali ameriškim industrijalcem zahtevana finančna jamstva, da bi bili ti svoje tovarne pretvorili v oboroževalne delavnice. Danes je v tem oziru povsem drugače. Angleži se ne ustrašijo nobenih žrtev, da bi čimprej pripravili celotno industrijo v Združenih ameriških državah do tega, da bi se prelevila v vojno proizvodnjo. Vedno čitamo o ogromnih angleških naročilih glede tankov in letal. Te nabave se bodo dale uresničiti šele tekom več mesecev in deloma komaj v par letih. Omenjena naročila govoriyo odločno za dolgotrajnost vojne.

Otoke za poostritev blokade

V smislu dolgega trajanja vojne je vedno tesnejša naslonitev in spojitvev Anglije z Ameriko. Angleži so pripravljani, da bi si osigurali naklonjenost Združenih držav, dati Ame-

Težek odgovor na glavno vprašanje

So neprestani napadi nemških letal na Anglijo, obstreljevanje angleške južne obale iz daljnostrelnih nemških topov in preselitev Hitlerja v glavni stan na zapadu znaki za glavni napad Nemcev na angleški otok? Le malo osebnosti je v Nemčiji, ki bi nam znale odgovoriti na to vprašanje.

*

Dolgotrajna vojna na vidiku

riki v najem nekatere otoke samo za to, da bi dobili od njih tolikanj potrebno število ladij (rušilcev), s katerimi bi lahko še bolj poostriili blokado napram Nemčiji in Italiji.

Nemčija in Italija računata z dolgotrajnostjo

Ne samo v Angliji, ampak tudi v Nemčiji in Italiji se množijo znaki, ki obetajo dolgotrajno vojno. Nemško in italijansko časopisje ne piše več o hitrem porazu Anglije, ampak o trdih, težavnih in dolgotrajnih bojih, katere je še pričakovati.

Nemčija zastavlja vse svoje moči, da bi se ne skuhal na Balkanu kak spopad, ker računa s tem, da bo še morala dolgo zastavljati vse svoje vojne sile v bojih z Anglijo.

Italija vodi vojno proti angleškim kolonijam v Afriki po načrtu, iz katerega se da sklepati, da se bo vojna zavlekla. Čisto sigurno bi se Italijani ne zaganjali s tako srditostjo v angleške kolonijalne armade iz zraka in na suhem, ako bi upali, da bo materna dežela Anglije kmalu na tleh in ji bodo kot strti in premagani pobrali od kolonij, kolikor bi jim šlo v njihov račun.

Res je, da se je z izločitvijo Francije iz vojne znatno poboljšal položaj Italije v Afriki. Razumljivo je tudi veliko veselje Italije, ker se je tako naglo polastila v vzhodni Afriki angleške Somalije. Pri vsem tem pa zahtevajo ti italijanski pokreti v Afriki velike žrtve, katerih Italija nikakor ne bi doprinašala, ako bi lahko računala, da ji bo padla hitro angleška Afrika kot zrelo zlato jabolko v naročje.

Vedno slabši položaj nevtralecev

Skraja bliskovita vojna grozi, da bo razjedala in uničevala Evropo še dolgo. To dejstvo pa ne pomenja vojne samo za one, kateri se je udeležujejo z orožjem v roki, ampak je tudi slab izgled za nevtralece. Z zavlačevanjem vojne odločitve se slabša od meseca do meseca položaj nevtralnih držav radi vedno bolj kopnečih zalog surovin, živil in drugih življenjskih potrebščin.

Edinost, sreča, sprava
k nam naj nazaj se vrnejo!
Otrok, kar ima Slava,
vsi naj si v roke sežejo,
da oblast
in z njo čast,
obilnost bodi naša last!

France Prešeren, »Zdravljica«.

Ob 1. obletnici narodnega sporazuma

Ob razhodu, odnosno razpustu frama-sonskih lož v Jugoslaviji, se je dvignila koprena, ki je prej pokrivala in zakrivala marsikatero zagonetno točko našega javnega življenja. Nekaj žarkov svetle luči je namreč posvetilo v tiste tajne brloge, kjer so se kovali načrti za obvlado našega kulturnega, gospodarskega in političnega življenja. Iz tajnih brlogov frama-sonskih lož so namreč prihajali ljudje, ki so si osvojili vrhovna in vodilna mesta na vseh področjih javnega življenja. S tem je bilo dobro poskrbljeno za pod-edine framasone in za frama-sonsko občestvo. Poedinci so dobili dobro plačane službe, s čimer je bilo ustrezno njihovi sebični samo-pašnosti. Framasonska loža pa si je s svoji-mi zastopniki, ki jih je imela povsod na vo-dilnih mestih, zasigurala svojo nadvlado nad javnim življenjem.

Ko so bili črni prostozidarski krti pregnani s svojih tajnih brlogov, je tudi postalo očito njihovo podtalno rovarjenje in kovarjenje, ki so ga vršili v politiki Jugoslavije. Prostozid-arji kot laži-svobodomiselnih liberalci so za-grizeni centralisti. Dobro vedo, da med ljud-stvom nimajo nobene opore, so si s centrali-ziranjem državne uprave ustvarili v glavnem mestu države mogočno oporišče, od koder so iztegovali svoje dolge tipalke in požrešne se-salke po vseh pokrajinah do skrajne državne meje. Zato so v prvih letih naše države, ko je šlo za njeno ustavno ureditev, preperečili s svojim močnim vplivom, ki so ga imeli na vrhovne osebnosti, vsak poizkus, da bi bila država postavljena na trdne osnove ljudske

samouprave. Ko so se potem proti koncu pr-vega desetletja naše države začeli centrali-stični temelji močno majati, so se z željnim srcem oklenili diktature, ki so jo izvajali po svojih zastopnikih in somišljenikih sebi v prid, državi pa v škodo. O taki zvezi med prostozidarstvom in med diktaturo v naši državi spričuje zanimivo dejstvo, da so frama-sonske lože za časa te diktature imele naj-več članov.

Narodni sporazum, sklopljen 26. avgusta 1939, je pognal črne krte nazaj v njihove temne brloge. Tisti, ki so ta sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci sklenili, imajo povsem drugačne pojme o državi, kakor pa fra-masoni in njihovi JNSarski in slični prijatelji. Prostozidarji in njihovi zavezniki smatrajo svojo maloštevilno kliko (skupino) kot drža-vo, ljudstvo pa samo kot predmet vladanja in izkoriščevanja. Znana je pesem teh klikarjev o izključni državotvornosti, ki je samo njim svojska in lastna. Po vseh strehah so ti laži-demokratski, JNSarski in njim po-dobni vrabci peli to pesem. Sedaj so ti nji-hovi drzno-hreščeči glasovi utihnili.

Drugi zvoki zdaj plovejo po ozračju širom naše države in ti zvoki se zbirajo in vsklada-jo v čisto drugo pesem, koje vsebina je tale: država ni laži-svobodomiselná gosposka kli-ka; ni uradnik od najnižje do najvišje stop-nje, ki mora plesati, kakor liberalna klika žvižga; država tudi ni nekaj narodnemu orga-nizmu zunanjega, kar se kakor klobuk dene na glavo ali pa kakor obleka okoli telesa.

Ljudstvo je država, država in narod sta stvar-no isto. Zato mora ljudska volja biti v državi merodajna, njej se ne sme delati nasilje, mar-več se jo mora vpoštovati v zakonodaji in upravi ter ji omogočiti njen najprirodnejši izraz v samoupravi. Tako so temelji državo-tvornosti iz namišljenih vrhov laži-svobodo-umnih fraz in gesel prenešeni na trdno pod-lago širokih ljudskih množic.

Ljudstvo Jugoslavije je oblikovano v tri samostojne ljudske osebnosti: v Srbe, Hrva-te in Slovence. Te osebnosti so enakopravne, in ker je pretirani centralizem bil ovira za ostvarjenje politične enakopravnosti med tre-mi bratskimi narodi, zato je moral z narod-nim sporazumom pasti ter napraviti prostor preosnovitvi države v zvezno, na osnovi samo-uprave in avtonomije zgrajeno državo. Ta preosnova se je začela z ureditvijo banovine Hrvatske ter se nadaljuje z urejevanjem dru-gih delov države. Kar se tiče Slovenije, ni no-benih teritorialnih (ozemskih) težav ali drža-vno-političnih pomislekov, zato je upravi-čena želja, da bi se kmalu — ob ugodnem mednarodnem položaju — ostvarila tudi sa-moupravna banovina Slovenija. Izrazujoč to prvo svojo željo ob prvi obletnici narodnega sporazuma, takoj dostavljamo drugo, in ta je: narodni sporazum naj prinese ob vzajem-nem sodelovanju Slovencev, Hrvatov in Sr-bov zboljšanje gospodarskih in socialnih raz-mer v Jugoslaviji, zlasti med slovenskim ljud-stvom! Težko breme leži danes na ramah ljudstva. Naj bi se to breme s primernimi, res sodobnimi sklepi olajšalo!

Slovesno praznovanje obletnice sporazuma

Dne 26. avgusta je poteklo leto, odkar je bil sklenjen med Srbi in Hrvati v Zagrebu tolikanj zaželjeni sporazum. Obletnico spo-razuma je sklenila vlada posebno praznovati s slavnostno sejo v hrvatski prestolnici.

Dan pred slavnostno sejo vlade

Že v nedeljo, dne 25. avgusta, so se zbrali v Zagrebu pod vodstvom predsednika vlade Dragiše Cvetkoviča vsi člani vlade, izvzemši ministra za telesno vzgojo Dušana Pantiča, ki se nahaja na obisku v Nemčiji. Oba slo-venska ministra, minister za prosveto dr. Ko-rošec in minister za zgradbe dr. Krek, sta se pripeljala v Zagreb v nedeljo popoldne.

Koj po prihodu v Zagreb je obiskal mini-strski predsednik podpredsednika vlade dr. V. Mačka. Ostali ministri so obiskali hrvatske tovariše in sprejemali razna zastopstva.

V praznično razpoloženi hrvatski prestol-nici, v kateri so se zbrale ljudske množice iz vseh delov Hrvatske, je bil prirejen v ne-deljo zvečer v Narodnem gledališču prikaz hrvatske kmečke kulture. Sodelovalo je 25 kmečkih skupin. Te skupine so prepevale nar-odne pesmi in predvajale narodne plesne in razne druge izrazito hrvatske običaje.

V nedeljo zvečer je priredil predsednik vla-de dr. Cvetkovič članom vlade in nekaterim povabljenim hrvatskim vodilnim osebnostim večerjo.

Za obletnico sporazuma je prejel hrvatski ban dr. Ivan Šubašič že na predvečer od naš-ega bana dr. Natlačena naslednjo brzjavno čestitko:

»Ob obletnici ustanovitve banovine Hrvaške sprejmite moje najlepše čestitke z naj-boljšimi željami za srečno bodočnost brat-skega hrvatskega naroda.«

Slavnostna seja

Obletnico sporazuma 26. avgusta je prosla-vila vlada s slavnostno sejo v banski palači, na kateri je bila razobešena poleg hrvatske

tudi državna zastava. Seje so se udeležili vsi ministri. Na predsedniškem mestu je sedel predsednik vlade Cvetkovič s podpredsedni-kom dr. Mačkom. Ob 10.15 predpeldne so bili vsi ministri fotografirani, nakar je začela seja, ki je trajala do 13.30. Med sejo vlade niso bila objavljena nobena sporočila. Po za-ključku seje je poklical ministrski predsednik Cvetkovič tuje in domane časnikarje, katerim je dal sledečo izjavo: »Današnja seja kr. vla-de je imela dva dela. Prvi del je bil slavnostni, v katerem smo obnavljali spomine na skle-nitev in na obletnico sporazuma, drugi del pa je bil posvečen delu.«

Istočasno s slavnostno sejo vlade je začela pod predsedstvom bana dr. Šubašiča konfe-rencija predstojnikov oddelkov hrvatske ban-ske uprave, na kateri so obravnavali vpraša-nja, ki so v zvezi z novimi gospodarskimi in socialnimi uredbami, katere bodo objavljene, kakor so že bile napovedane.

Govora predsednika in podpredsednika vlade

Članom vlade, predstojnikom oddelkov ban-ske oblasti in vseučilišničnima profesorjema, ki sta sodelovala v komisiji za sklenitev spo-razuma, je priredil ban dr. Šubašič kosilo. Proti večeru so se podali vsi gostje na banovinsko posestvo Božjakovino, kjer je priredil večerjo podpredsednik vlade dr. Maček.

Na slavnostni večerji sta govorila predse-dnik in podpredsednik vlade o obletnici spo-razuma.

Predsednik vlade Cvetkovič je podal v svo-jem govoru zgodovinski pregled sporazuma, za katerega so se zavlekle politične borbe na celih 20 let. Pri vseh naporih za sporazum je ostala ena stvar nad vsemi pogajanj: ti-sto, kar je poglavitno za vse Srbe, Hrvate in Slovence, da žele Hrvati, Srbi in Slovenci to skupno domovino, da hočejo eni kot drugi v njej živeti pod pogojem, da je notranja ure-ditev taka, da bodo zadovoljivo rešene vse življenjske potrebe tako Srbov, Hrvatov ka-kor tudi Slovencev.

Prvokrat po stoletjih je imenovala z usta-novitvijo banovine Hrvatske krona bana ba-novine Hrvatske v soglasju s hrvatskim nar-odom in na temelju njegovega lastnega pred-loga.

V svojem zgodovinsko važnem govoru je predsednik vlade posebno poudaril, da je naš-la rešitev hrvatskega vprašanja iskrenega in odločnega pobornika v Nj. kr. Vis. knezu na-mestniku Pavlu.

Za predsednikom vlade je podpredsednik vlade in predsednik HSS dr. Maček v svojem govoru omenil tudi tole:

Pogajanja za sporazum bi se še zavlekla, če bi ne dobil od zunaj sporočila, da je izbruh vojne v Evropi gotovo dejstvo in da bo vojna zadivjala vsak hip. Tedaj sem rekel Dragiši Cvetkoviču: »To, o čemer smo se že spo-razumeli, se naj izvede takoj, drugo pa pustimo za boljše čase!« Danes vidimo, da je bilo do-bro in pametno, kar smo storili. Nekaj dni po podpisu sporazuma se je začela v Evropi voj-na in okoli nas so nastale izredne razmere.

Kot poslednji je govoril ban dr. Šubašič,

Kaj je bilo sklenjeno v Zagrebu?

Za obletnico sporazuma so bile po časo-pisju napovedane razne nove uredbe, ki bi naj preobrazile naše gospodarstvo in socialno življenje. Med v Zagrebu končoveljavno sprejetimi uredbami je najvažnejša ona o prehrani prebivalstva.

Uvedeno je načelo rekvizicije (prisilnega odvzema) na podlagi nove najvišje cene 300 din za pšenico. Predpisano je mletje e-otne moke in uveden bo enotni kruh.

V roku 5 dni po uveljavljenju uredbe bodo morali vsi mlini v državi mleti pšenico v mo-ko tako, da dobe iz 100 kg pšenice (s hekto-litrsko težo 76 kg) 80 kg moke, od tega naj-več 10 kg bele moke in zdroba ter 70 kg pre-sejane krušne moke. Vse ostale gospodarske in socialne uredbe so bile v Zagrebu v načelu odobrene in bodo izdane v kratkem času.

Karantanus:

Otrokom učne knjige — zastonj!

Spet nastopa jesen, z njo pa pričetek novega šolskega leta, ki daje staršem ko otrokom dokaj skrbi in težav. Vsako leto nastopa težavno vprašanje pri oskrbovanju otrok z dragimi šolskimi potrebščinami. Visoka cena knjigam mnogim nadarjenim otrokom naravnost onemogoča ugodno udeleževanje pri pouku. V celoti pa imajo tozadevne težave vzgojitelji, ki na račun manjkajočih učnih pripomočkov ne morejo doseči kljub vsemu prizadevanju željenih uspehov. Ne obstoja pa samo vprašanje knjig, temveč tudi zvezkov in drugih potrebščin sploh.

Knjige so predrage

Kar knjig tiče, moram reči, da so naše šolske založbe, zlasti z ljudskošolskimi knjigami, odločno predrage. One izdajajo na stotine izvodov teh knjig, celo v mnogih izdajah (IV. čitanka jih je imela sedem), vendar cena ne odgovarja številu izdanih izvodov. Ako zamorejo druge knjižne založbe-družbe (Mohorjeva in razne druge) izdati vsako leto pet do šest, in to različnih knjig, za malenkosten denar, je naravnost čudno, kako je mogoče določiti visoko ceno knjigam, kjer ni nikakega trgovskega tveganja, temveč se iz leta v dan uporabljajo, iste ponatiskujejo in jih mora plačevati ponajveč mali človek. Zato bi bilo nujno potrebno, da bi merodajni činitelji določili šolskim knjigam primerno ceno (pisecem in sestavljalcem primerno nagrado) in tako omogočili nabavo knjig tudi najrevnejšim.

Pri izobrazbi naj sodelujejo vsi!

Toda tudi pri tej nabavi bi nastopile dokajšnje težave. V splošnem bi moralo veljati pravilo, da sodelujejo pri izobrazbi ljudskih množic vsi sloji. Naj ne bo ta kulturni davek naložen povečini revnim družinam, ampak naj prispevajo k ljudski izobrazbi tudi sloji, ki so premožni ter imajo le enega ali nobena otroka. Tudi ti, in to v večji, da, celo v največji meri so dolžni, da dajo svoj delež za ljudsko izobrazbo.

Otrok naj dobi vse v šoli!

Problem je rešljiv, in to celo v najkrajšem času. Izvaja se naj načelo, da dobi otrok vse šolske potrebščine od peresa, ravnila, zvezka, knjige in torbe, vse v šoli, da ni treba kupovati staršem otrok ničesar. To bi naj prevzel krajevni šolski odbor, kateri naj postopoma vstavi za vsako leto, začeni s prvim razredom, posebe gotovo vsoto v proračun. V petih, šestih letih imajo vsi otroci na šoli svoje učne pripomočke. Če računamo praktično,

izgleda n. pr. račun za prvi razred s 40 otroki nekako takole:

40 torb po 50 din	2000 din
40 knjig čitank po 16 din	640 din
80 zvezkov po 3 din	240 din
40 peresnikov	20 din
40 škatic-peresnic po 7 din	280 din
80 svinčnikov po 1.50 din	120 din
40 risank po 2 din	80 din
za razne dopolnilne stvari (če kaj med letom zmanjka)	500 din

Skupaj zneso za I. razred 3880 din

Zelo ugodno računano znaša tak proračun za I. razred za 40 otrok samo 4000 din. Naslednje leto bi bil račun manjši, ker bi za prvi razred marsikaj ne bilo treba kupiti (knjige morajo otroci ob koncu leta vrniti, ako pa jih kakor koli poškodejajo, pa so dolžni brezpogojno plačati).

Tudi za II. razred bi ne bil račun velik, ker odpadejo n. pr. torbe (ki naj bodo take, da jih eni ko drugi nosijo na ramah) itd. Ob koncu šolskega leta ostanejo knjige drugim. Pozneje pa bi bili ti proračuni še manjši, ker bi šola imela vse potrebne učne knjige, razen zvezkov, že na zalogi.

Predpogoj taki nabavki knjig pa je, da se knjige prepogosto ne menjajo, temveč ostanejo v veljavi za daljšo dobo (10—15 let).

Jasno pa je, da bodo izgledali taki proračuni povsod drugače, saj bodo in so odvisni od krajevnih šolskih prilik in števila šolo obiskujočih otrok.

Odkod sredstva?

Kdo naj nosi ta povizek vsako leto? Naravno je, da se naj razdeli sorazmerno med davkoplačevalce. Če računamo letni povizek

prav povprečno 15 din na enega, moremo reči, da je uspeh zagotovljen. Stvarno je pa dolžnost onih, ki kaj imajo, da žrtvujejo nekaj tudi za one, ki si niti preprostega zvezka ne morejo privoščiti. To zahteva že narodna dolžnost. Skratka: povizek par tisočev za šolo prenese vsaka občina in tudi davkoplačevalci. Skrb za knjige in zvezke pa naj prevzame učiteljstvo.

Uspehi bodo odlični

Kakšni pa bodo sedaj vzgojni in učni uspehi? Reči moremo, da naravnost odlični. Otroci bodo čuvali »tujo« imovino, doma ne bo treba nikdar prositi (mnogi otroci na ta račun debelo lažejo) za denar, ker bo sleherni vedel, da se v šoli dobe vse potrebščine. Veselje do pouka in šolskega dela bo rastlo, ker bo imel učenec na razpolago enake stvari kakor njegov tako zvani boljši tovariš. S tem bo rastla tudi — rekli bi lahko za majhne denarce — kulturna vrednota prebivalstva dotičnega kraja. Šolski obisk bo popolnejši, učiteljstvo pa bo s toliko večjo vnemo delovalo v šoli, ker bo vedelo, da njegovo prizadevanje ne bo brezuspešno, kot je bilo marsikje kljub vestnemu, požrtvovalnemu in trudapolnemu delu učiteljstva do sedaj.

Krajevni šolski odbori naj se zavedajo tozadevne nujnosti in važnosti. Ako store tako, bodo tovrstno glavnico dali na visoke obresti, ki se bodo živo in vidno poznale ob novem doraščajočem rodu. Malo dobre volje, ljubezni do otrok, upoštevanja domače skupnosti in malenkostnih žrtev je treba, pa gre. Krajevska banska uprava pa bo gotovo odobrila tovrstne naknadne kredite (za letos) in redne postavke v naslednjih proračunih.

Po Jugoslaviji

Novi svetniki Kmetijske zbornice. Glasom § 8 pravil Kmetijske zbornice je z žrebom prenehalo članstvo zborničnega sveta za nekatere svetnike Kmetijske zbornice. V po žrebu izpadlih okrajih so se v nedeljo, dne 18. avgusta vršile ponovne volitve svetnikov Kmetijske zbornice. Izvoljeni so bili: Okraj Maribor levi breg: Koban Franc, Sele pri Pragerskem, namestnik Lešnik Avgust, Slivnica; okraj Celje: Turnšek Pongrac, Polzela, namestnik Rebov Martin, Teharje; okraj Gornji grad: Steblovnik Martin, Šmartno ob Paki, namestnik Pečnik Ivan, Gornji grad;

okraj Ptuj: Prelog Franc, Sv. Marjeta nižje Ptuja, namestnik Štamberger Janko, Središče ob Dravi; okraj Ljutomer: Rajh Jakob, Ljutomer, namestnik Režonja Štefan, Apače; okraj Slovenj Gradec: Sevnčnik Stanko, Velenje, namestnik Hribnik Franc, Šmartno pri Slovenj Gradcu; okraj Dolnja Lendava: Horvat Anton, Črensovci; okraj Laško: Orožen Martin, Sv. Štefan, namestnik Tratnik Miha, Brstnik.

Framasonstvo v Jugoslaviji je likvidirano, razšlo se je ter prenehalo delati v celoti. Niso pa še likvidirani vsi framasoni. Člani frama-

Iz carske opere k mlajšinarjem. Na morski obali v Južni Kaliforniji stoji cerkva, v kateri poje ob praznikih ženska, ki ima bajno preteklost. Je to Marija Karinska, svojčas prva pevka carske opere v Petrogradu. Kot 12 letno dekle je izvajala takšne stvari na konju, da so se ji vsi čudili. Petja se je učila pri slavnem šalja-pinu, ki jo je šolal na lastne stroške. Postala je operna pevka, milijenka vse Rusije. Gostovala je po vseh večjih gledališčih Evrope, v dveh letih je zaslužila dva milijona rubljev. Po svetovni vojni je Karinska bežala iz Rusije. Skozi Sibirijo je dospela na Kitajsko. V Šanghaju jo je neki režiser nastavil za pevko in bi morala z njim po svetu. Toda do tega ni prišlo. Lepa Ma-

Junak divjine

Ameriški roman

Od tistega dne naprej se čuti tako osamljenega. Na zunaj se ni nič spremenilo, a njemu se zdi, da je ves svet drugačen. To, kar mu je bilo najljubše, je izgubljeno. Vrata Walserjeve hiše so se zaprla za njim, in sicer ravno v trenutku, ko je hotel nastopiti kot rešitelj. Marija je bolj verjela Rogerju ko njemu. Toda kaj za to! Ali je on njen varuh? Naj gre vse svojo pot! On je storil svojo dolžnost.

A ne gre samo za to. Eriku se zdi, da vidi Benjamin, plavolasega dečka, ki vprašujoče upira vanj svoje velike oči. Prej ga je dečko vedno veselo sprejel. Od tistega dne sem pa se je spremenil napram njemu. Njegov obraz je mrk, oči neprijazne. Često ga je vprašal, kaj mu je, a dečko je vedno samo skomignil. Nekoč pa je izbruhnilo iz njega. Jokaje je rekel: »Erik, jaz sem zaupal vate! Upal sem, da boš obračunal z njim. Boga sem prosil, naj ti pomaga, toda ti — ti...« Eriku se je zdelo, da se ves prizor na novo odigrava pred njim. Dečko je tako jokal, da so covboji, ki so bili v bližini, prisluhnili in je pes Kora začel cviliti. In ko se je že nabrala cela truma hlapcev in pastirjev okrog njiju, je Ben začel vpiti: »Zdaj se bo Marija omožila s tem Ro-

gerjem, ker ga ti nisi ubil! Nočem te več videti!« Vsi so se smejali, samo on ne. Zgrabil je dečka za roko in ga peljal na samotni kraj. Tam mu je vse povedal in ga zagotavljal, da ni mogel storiti drugače, ker nad Marijo ni imel oblasti. Bena njegove besede niso prepričale. Jezno je vpil: »Zakaj je nisi vzel za ženo?!« On mu je odgovarjal. Povedal mu je, da Marije tedaj še ni dobro poznal in da ga ona najbrž ne bi bila hotela vzeti. Tudi ta dopovedovanje niso nič zalegla. Otrok je še bolj jezno zavpil: »Erik, ti si bedak! Ali nisi opazil, da te je Marija ljubila? Kadar je prišla k Walserjevim, je vedno najprej povpraševala po tebi — dokler ni prišel vmes ta lopovski Roger. Oh, Erik, ti si zaigral svojo srečo! Zakaj nisi odstranil tega vsiljivca?!« Njemu je bilo težko ob vsem tem, a je premagal bol in tolažil Bena. A vse je bilo zaman. Dečko je nevtolažljivo jokal in venomer gnal svojo, da Mariji preti velika nevarnost. To se je zgodilo z Benjaminom.

Tudi starejši brat Will se je spremenil. Molčec je postal. Njega se je izogibal in če sta se slučajno srečala, je mrko odgovarjal na njegova vprašanja.

Erikove misli so se spet vrnile k Mariji. Pred njim je lebdela v tihi noči. Svetle zvezde so venčale njeno glavo. Nepremično je stala in vanj upirala pogled. Mladenič je skrtil obraz v dlani, ker ni mogel prenesti tega pogleda. Ni vedel, kaj se godi z njim, samo to je čutil, da nikdar ne bo srečen. Obupno je zajčal.

sanske lože, ki zavzemajo visoka uradniška mesta, še vedno niso izgubili svojega vpliva na notranjo in zunanjo politiko naše države. Ta vpliv poedincev mora prenehati. Prenehati mora tudi vpliv, ki ga imajo posamezni framaconi kot člani važnih finančnih, gospodarskih in trgovskih organizacij v državi. Znanje so tesne zveze framasonstva z velikim mednarodnim finančnim kapitalom, od katerega so bile odvisne osobito manjše države. Če hočemo, da bo ta vpliv prenehal, se morajo zveze prekiniti. Ne sme se tudi puščati iz vidika, da je framasonstvo ustanovilo razne organizacije: humanitarne (človečanske), mladinske (skavte), zmernostne, celo nekatere podversko krinko, ali pa je imelo na delovanje teh organizacij odločilen vpliv. Ukinitvi framasonstva mora tudi slediti likvidacija njegovih organizacij, kakor tudi prekinitev vseh zvez framasonstva s časopisjem v jugoslovanski državi.

Savez Sokola kraljevine Jugoslavije v framaonskih rokah. Prepoved framaonskih tajnih organizacij in razpustitev framaonskih lož po večjih jugoslovanskih mestih sta dvignila tudi zastor, za katerim se je skozi leta in leta skrivala v Savezu Sokola kraljevine Jugoslavije vodilna framaonska roka. Čiščenje na vodilnih sokolskih mestih pa ne zahteva kaka krščanska organizacija, ampak beogradska sokolska župa. V beogradskem listu »Vreme« je objavil 21. avgusta dr. Gregorič članek, v katerem navaja, da imajo framaconi od 25 sokolskih žup celotnega jugoslovanskega Sokola v svojih rokah 20. Prvi namestnik starešine Sokola kraljevine Jugoslavije, Vladimir Belajčič, je obnem podpredsednik vrhovnega sveta jugoslovanskih framaonov ali namestnik velikega mojstra lože Jugoslavije. Prosvetni odbor sokolskega saveza, ki skrbi za propagando in vzgojo Sokolov, pa je povsem v framaonskih rokah. Samo v beogradski župi framaconi niso mogli priti do vodilnega vpliva in ravno ta sedaj zahteva, da se sokolske vrste prečistijo, ker sicer bodo framaonske osebnosti postale usodne za sokolstvo in njegov obstoj. Kratko beležena razkritja nam v tako hudih in resnih časih kričeče dokazujejo, kako so imeli jugoslovanski škofje prav, ko so obtoževali Sokola pogubonosnega brezverstva. Radi teh upravičenih obtožb so morali škofje celo pred sodišče! Sedaj je tudi Slovencem jasno, zakaj so se slovenski Sokoli tolikanj pulili za brezversko vzgojo v svojih vrstah in da je bila in je tolikanj hvalisana sokolska narodna zavednost samo zunanja krinka za notranjo framaonsko gnilobo, ki je upropastila Češkoslovaško in Francijo! Hvala Bogu, da je prišlo pri nas do beleženih razkritij, da ima

vodstvo naše države svarilne zglede v žal propadlih državah in da bodo pri nas enkrat pošteno pometli z družbo framaonske internacionale, ki širi samo korupcijo, brezboštvo in s pomočjo tega prepast narodov.

Naše potniško letalo se je razbilo in je 12 mrtvih. Na poletu iz Zagreba v Split je zadelo 22. avgusta naše potniško letalo ob po-

gorje Velebit in se je popolnoma razbilo. Razbito letalo so našli 24. avgusta 15 km daleč proč od vasi Medak pri Gospiču in 20 m pod najvišjim vrhom Velebita v tem področju. Gore, kjer se je zgodila nesreča, so krog in krog visoke nad 1000 m. Ubilo se je 12 ljudi, ki so bili v aeroplanu. Med smrtnimi žrtvami je tudi mlada Ljubljanka, uradnica Vika Otoničar.

Povodenj znatno oškodovala Slovenijo

Hudi nalivi v noči na 22. avgust, ki so trajali celi četrtek do popoldne in je neutrgoma deževalo dobrih 12 ur, so povzročili po celi Sloveniji poplave. Mestoma je prišlo celo do preloma oblakov in je lilo, kakor bi vlival iz škafa. Padlo je toliko dežja, da ga itak preveč namočena zemlja ni mogla sproti popiti. Radi tega so se spremenili vsi gorski potoki v hudournike, ki so prihrumeli v rečice ter reke, katere so se razlile in je povodenj izredno slabo letino še hujše udarila in ponekod zelo občutno oblatila in celo uničila.

Manjša škoda v območju Drave

Zadnje deževje v območju Drave sicer ni povzročilo poplav, pač pa se je nabralo po njivah ter poljih toliko mokrote, da je bilo povsod vse polno večjih ter manjših mlak, ki bodo v znatno škodo koruzi in posebno pa še dozorevajočemu krompirju, ki že v bolj ilovnati zemlji zaradi preobilne vlage gnije.

Pohorski hudourniki so nanegli v Dravo precej lesa ter vejvja in trpelo je zaradi prehudo deročega valovja več mostov. Ako pa primerjamo pri tej poplavi obdravske kraje z drugimi v Sloveniji, lahko rečemo, da so bili še najmanj prizadeti.

Večja škoda v Slov. goricah in Halozah

Mnogo več škode kakor kraji ob Dravi, so občutile Pesniška dolina, Slovenske gorice in Haloze. Grajena, Rogoznica, Pesnica in hudourniki v Halozah so se razlili čez svoje bregove. Doline po Slov. goricah in Halozah so se spremenile v blatna jezera. Ljudstvo trpi ogromno škodo. Lepa otava je preblatena, mnogim je odplavilo pokošeno otavo. Tudi njive so močno preblatene. Valovi so porušili brvi in mostičke ter razdrapali ceste.

Hudo prizadeta Dravinjska dolina

Poročila o povodnji v Dravinjski dolini pravijo, da so zaradi četrtkovih nalivov vode tako nepričakovano narasle, kakor že dolgo ne. V nakrajšem času je prihrula voda v dolino in jo spremenila v jezero. V prvih četrtkovih jutranjih urah se je začela v Poljčanah napihovati Brežnica. Proti popoldnevu je

že preplavila vse bližnje travnike ter njive. Voda je udrla celo v kleti in pritlična stanovanja, iz katerih so jo morali na več mestih izčrpati gasilci.

V opoldanskih urah se je razlila Dravinja. Vasi Pekar, Poljčane, Spodnje Poljčane, ki ju spaja medsebojno most čez Dravinjo, so bile popoldne popolnoma odrezane druga od druge, ker je bila cesta na več mestih pod vodo in je bil ponekod celo prehod z avtom ogrožen. Pod vodo je bila tudi Lušečka vas. Konjska proga, ki se vije po Dravinjski dolini, je bila od Loč pa tja do Žič vsa pod vodo.

Največ je trpela celjska okolica

Največ škode je napravila četrtekova povodenj po okolici Celja. V četrtek popoldne sta Savinja in Voglajna nevarno naraščali in je dosegla voda proti večeru višek. Savinja je pri Celju nekoliko izstopila pod Starim gradom, pač pa je preplavila Sušnica polja in travnike na Ostrožnem, kjer je najbolj udarjen posestnik Ratajc. Voda mu je odplavila precej lesa ter orodja in s težavo je rešil živino.

Ložnica je prestopila bregove v Medlogu. Koprivnica je poplavila niže ležeči del Nove vasi, Cesto na Dobravo in Spodnji Lanovž.

Voglajna je zalila Zavodno in Cesto na Grad.

Hudinja je podrla v Škofji vasi nasip ter se razlila. Mnogo škode je povzročila poplava Bolske. Nekod po Savinjski dolini je Savinja izstopila ter poplavila polje. Škoda po okolici Celja je tako velika, da jo bo ocenila posebna komisija.

Poplave tudi na Kranjskem

Podobno kakor po na kratko naštetih krajih Slov. Štajerske je gospodarila četrtekova povodenj po ostalih krajih Slovenije. Sava se je dvignila znatno nad navadno stanje, Ljubljana je preplavila Barje. Hudo povodenj je povzročila Krka in še druge reke in večji potoki. Kranjsko so znatno oškodovali zadnji nalivi po njivah ter travnikih.

Ogenj je medtem popolnoma ugasnil. Nenadoma je zavladal mraz, a Erik tega ni opazil. Zleknil se je po tleh in polagoma zadremal. Ko se je ves premražen in od rose premočen zbudil, se je že svitalo.

Mladenič je vstal in se nekajkrat pretegnil, da bi razgibal kri v otrplih udih. Nato je poklical konja, ga osedlal in zajahal.

Konj je imel težavno nalogo, ker je bila pot strma in skalnata. Čim više sta se vzpenjala konj in jezdec, tem bolj svež je postajal zrak. V ozki dolini je še vladala tema, vrhove pa je že objemala rdeča zarja. Najbolj rdeči so bili najvišji vrhovi, ki so dajali videz, da se dotikajo neba.

Blisk se je vztrajno vzpenjal više in više. Naporna ježa je trajala že nekaj ur, a na plemeniti živali se še niso kazali niti najmanjši sledovi utrujenosti. Najprej so zaostala drevesa, potem je zmanjkalo trave in cvetic, ostale so samo gole, ostre skale. Po grebenu visoke gorske stene je vodila ozka steza, po kateri je Blisk korakal s tako gotovostjo, kakor more le konj, ki je navajen strmin in prepadov divje Sierre Nevade.

Naposled se je konj vzpel na najvišji vrh. Erik se je na ozkem skalnatem izrastku ustavljal in je pogledal v skrivnostno dolino, ki so jo pokrivali mogočni smrekovi gozdovi. Korito Nevade se je vlekle v nedogledno dاليavo. Nad snežniki, ki so se bliščali iz daljave, so plavale

lahke, svetle meglice. Konj in jezdec sta stala na obronku, ko bi bila izklesana iz kamna. Nad gorovjem se je razprostiralo mrzlo, modro nebo.

»Rajski dol!« Da, pravi nevadski raj! Koliko lovcev, covbojev in iskalcev zlata je že iskalo to dolino, ki je igrala tako veliko vlogo v pripovedovanjih potepuških junakov. Razen Erika in tistega moža, ki se je bil pred mnogimi leti v njem naselil, pozneje pa brez sledu izginil, ga ni nihče našel.

Erikov pogled je blodil po skalah, ki so venčale Rajski dol. Skalnate stene! Ogromne skale, ki so se pred nešteti tisočletji nagrmadile skupaj. Skale so bile na vzhodni in južni strani rdeče, na severu pa temnosive. Kakor neustrašeni junaki so čuvali vhod v dolino. Spodnji deli gorovja so bili pokriti s temnimi smrekovimi in bukovimi gozdovi, vrhovi pa so bili goli. Na zapadni strani je bila dolina odprta in se je izgubljala v daljavi.

To skalovje je venčalo eno najlepših dolin na svetu — Rajski dol. Zrak je bil miren in kristalno čist. Erikov pogled je zablodil daleč proti zapadu. Iz doline se je slišalo čebljanje potoka in šelestenje listja. Zrak je bil nasičen z vonjem smrek in cvetic. Vsa dolina je izžarevala očarljivo lepoto. Potok se je vil po dolini ko z biseri posuta steza. Bregova sta bila pokrita z grmovjem, tu in tam pa se je svetlikalo pet do deset belih vitkih dreves.

rija se je seznanila z nekim ameriškim misijonarjem, šla je z njim v Kanado, kjer je prebila osem let. Kasneje je prišla v Združene države, kjer je našla zatočišče v neki misijonski hiši ob lepi kalifornijski obali. Pravi, da ni bila še nikoli tako srečna kot je sedaj.

Tutankamen še vedno nima miru. Po vseh iz Kaira so dragoceno Tutankamenovo mumijo prepeljali iz kairskega muzeja v neznan kraj v zgornjem Egiptu, da bi bila varna pred letalskimi napadi. Tutankamenovo mumijo sta l. 1922. našla dva Angleža v Dolini kraljev. Ta najdba je bila takrat senzacija. Našli so jo po dolgoletnem delu sredi ogromnih zgodovinskih zakladov, številnih predmetov iz starega veka, dra-

Novice iz domačih krajev

80 letnica priorja benediktinskega samostana. Dne 28. avgusta je dočakal 80 letnico preč. g. p. Viljem Rožman, prior benediktinskega samostana Št. Pavel na Koroškem in že dolgoletni oskrbnik samostanskih posestev v Mariboru in po okolici. Jubilar se je rodil dne 28. avgusta 1860 pri Sv. Petru v Gornji Radgoni. Mašniško posvečenje je prejel l. 1888. Deloval je kot mladinski vzgojitelj na šentpavelskem gimnazijskem zavodu. Kmalu po prevratu je bil kot Slovenec poslan v Maribor za oskrbnika. Na tem odgovornosti polnem mestu vztraja pri popolni duševni čilosti in še precej krepkem zdravju do danes. G. jubilaru naše čestitke z željo, da bi dočakal v slovenskem Mariboru še več jubilejev!

50 letnica redovnih zaobljub. Zadnjo nedeljo, 25. avgusta, sta obhajala v mariborskem frančiškanskem samostanu 50 letnico slovenskih zaobljub: kaplan p. Severin Korošec in pridigar p. Emerik Landergott. V trajni spomin tega dne je bila zadnjo nedeljo kratka pozna pridiga v baziliki Matere Milosti v Mariboru. Nato se je zbrala redovna družina in vabljeni tretjeredniki pri velikem oltarju. Po nagovoru preč. p. provincijala sta obnovila srečna jubilara po lepo preteklih 50 letih tri svete obljube, nakar se je vršila slovesna služba božja z zahvalno pesmijo. K izrednemu jubileju izreka zglednima redovnikoma »Slov. gospodar« iskrene čestitke!

Šestletna deklica padla na kol. Šestletna Terezija Topolovec iz Pekla pri Mariboru je padla pri igri na prostem na kol in si je preparala trebuh. Hudo poškodovanega otroka so spravili koj po nesreči v bolnico.

Smrt otroka v mlaki. V Rogoznici pri Mariboru se je mudila pri svojem očetu Marija Zavec s tremi malimi otročiči. Odsla je k mlaki za gospodarskim poslojem, da bi oprala krompir. Pri sebi je imeli triletno hčerkico Jožico, v sobi pa je pustila petletno Martiko in petmesečnega Frančka. Pri delu je čula, da se majhen otročiček joče in je odbrzela k njemu. Ko se je vrnila zopet h krompirju, je zagledala Jožico v mlaki. Potegnila je otroka iz vode, a mu ni bilo mogoče več pomagati, ker je kmalu po rešitvi iz mlake izdahnul.

Smrtonosen skok iz vlaka. Blizu postaje Pragersko so našli ob železniškem tiru razmesarjeno truplo mlajšega moškega. Glava je bila odrezana od trupla in je ležala 15 m stran. Ugotovili so, da gre za 34 letnega Jurija Krivaka iz Velikega Pogorištvu pri Klanj-

cu ob Sotli. Krivak se je odpeljal v spanju v napačno smer. Ko se je prebudil in opazil, da se ne vozi pravilno, je skočil iz vozečega vlaka, ki ga je smrtno razmesaril.

Usodepolna udara strele. V zadnjem času so imeli ponekod po Slov. goricah mnoge nevihte z bliskom ter gromom. V okolici Sv. Lenarta v Slov. goricah je strela ubila enega moškega in omamila kravo. Na dvorišču posestnika Franca Jančiča v Šetarjevi je stal pod drevesom Ivan Avdulovič. Nesreča je hotela, da je urezalo ravno v tisto drevo in je Avdulovič obležal mrtev. V Radehovi je udarilo v drevo, pod katerim je stala 4000 din vredna krava posestnika Maksa Šumana. Strela je kravo tako poškodovala, da jo je moral doklati.

Tovorni avto smrtno povozil 11 letnega fantka. Pri Sv. Andražu v Slov. goricah se je zgodila smrtna nesreča, pri kateri je bil ob življenje 11 letni posestnikov sin Stanko Gregorc. Igral se je na paši s svojim tovarišem, ko je pripeljal mimo tovorni avto. Fantka sta stekla za njim in se obesila nanj ter se peljala nekaj časa srečno. Na nekem ovinku pa je Stanka vrglo pred kolesa, ki so ga tako zmečkala, da je bil na mestu mrtev.

Avtomobil zdrobil posestniku nogo. Janez Malek, 45 letni posestnik iz Hlaponcev pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah, se je peljal s kolesom. Ko je vozil skozi Pacinje, ga je podrl neki tovorni avto in mu zdrobil nogo.

Sreča v nesreči. Velika nevarnost za kmečka vozila in ljudi je železniški prelaz v Črešnjevcu pri Gornji Radgoni. Te dni je pripeljal iz Radencev posestnik Jakob Novak enovprežni voz in je bil pri prelazu, ko je pripeljal predpoldanski vlak skozi presek, ki je tik pod križiščem. Strojvodja je dajal znak z žvižgom. Novak je že opazil v zadnjem trenutku grozečo nevarnost, skočil z voza in potegnul konja preko tira. Strojvodja je potegnil zavoro, vendar ni mogel preprečiti zadetka lokomotive v zadnji del voza. Stroj je zbil voz ob stran in ga poškodoval. Ženska, ki je bila na vozu, je še pravočasno skočila na tla, a si je pri skoku poškodovala nogo. Želja tamšnjega prebivalstva je, da bi železniška uprava ta tolikanj nevarni prelaz zavarovala, ker se je zgodilo na tem mestu že toliko nesreč.

Huda nesreča posestnikove hčere. Marija Feuš, 20 letna posestnikova hči iz Cezanjevcev pri Ljutomeru, je pomagala pri mlačvi. Pri delu je sp drsnila in zašla z levo nogo v mlačnico, ki ji je odrezala stopalo.

Nesreča pri podiranju drevja. Pred dnevi je Durič Anton iz Satahovec nekemu posestniku v

izključuje sončne opekline!

Sonce lahko uživajte, dokler se Vam ljubi. Zakaž ULTRA-OLJE-NIVEA vsrkava opekline povzročujoče sončne žarke in propušča le tiste, ki povzročajo porjavitev. Razen tega porjavite hitro in lepo enakomerno.

Ultra-olja-Nivea deluje takole:

- kratkovalovne (opekline povzročujoče) sončne žarke zadržuje
- dolgovvalovne (porjavitev povzročujoče) sončne žarke pa propušča

gocenosti itd. Mrtvi egipčanski vladar je počival tam 3000 let v veliki pozlačeni krsti iz dragocene lesa, v katero je bil vnošen sarkofag iz peščenca in v njem zlata krsta. Obličje in gornji del telesa sta bila pokrita s krasno masko iz čistega zlata. Samo ta maska je bila tako dragocena, da bi lahko pokrila vse stroške odkopavanja. Raziskovalci pa niso pustili mumijskega na kraju mrtvih, temveč so jo prepeljali po Nilu do Kaira in jo razstavili v muzeju. Egipčansko ljudstvo je to zelo obsojalo in zato so kmalu začeli govoriti o Tutankamonovem prokletstvu, ki doleti slehernega rušilca miru mrtvega faraona. To vero je še potrdila nagla smrt članov ekspedicije, ki je odkrila Tutankamonov grob. —

Med žuborenje vode se je mešalo žgolenje ptic. Vsi ti glasovi so se dvigali k Eriku kot nedosegljivo lepa pesem. Vmes je zadonelo veselo hrzanje divjih konj.

To je bil Rajski dol. Bog je milostno razprostril nad njim svoje radodarne roke in ga je obdaril s tako rodovitnostjo, da je bil pravi blagoslov za ljudi in živali: vir veselja in življenja. Kaj vse bi mogle tu pridelovati marljive človeške roke! Zlato pšenice, najlepše sadje, sočivje, cvetlice; prebivalci bi živeli brezskrbno. V tej tihi samotni bi vsakdo čutil dih božji in bi živel v sreči in miru.

Erik je ves prevzet občudoval krasno naravno sliko in poslušal žgolenje ptic, žuborenje potoka in šelestenje listja. Vse to ga je omamljalo. Zdelo se mu je, da se nahaja v deželi sanj in se bo zdaj-zdaj zbudil.

Iz zamaknenosti ga je vzdramil Blisk, ki je stresel z glavo.

Erik je potrepljal po vratu plemenito žival. Nato jo je rahlo udaril s koleno ob stran in ji govoril ko kakemu prijatelju.

»Naprej, Blisk! Pod nama je Rajski dol. Tam boš našel najboljšo travo in vodo. Tudi svoje tovariše, divje žrebce in krotke kobile, boš našel tam. In najina prijateljca Šlim in Noel naju pričakujeta. Naprej, ne boj se strme, skalnate steze!«

Blisk ko da je vsako besedo razumel. S plemenito,

ozko glavo je prikimal in njegovo veselo hrzanje je odmevalo ko glas trombe.

Ježa je bila naporna, ker je bila steza zelo strma, in sicer tem bolj, čim niže sta se spuščala.

Erik je moral nazadnje razjahati in za uzdo peljati konja. V nižji legi je steze skoraj popolnoma zmanjkalo. S skale na skalo sta morala stopati in paziti, da nista zdrknili v prepad. Čez čas je mladenič spet zajahal. Konj je počasi stopal in se previdno spuščal niže in niže. Steza je zavila v ozko zaseko. Topot kopit se je odbijal ob skalnatih stenah in močno odmeval po ožini.

Soteska se je končala in potnika je zakril mogočen gozd. Tisočletna drevesa so dvigala svoje krone proti nebu. Po gozdu je odmeval ptičji koncert.

Blisk je veselo stopical. Erik ga ni priganjal; zatopljen je bil v misli in zdelo se je, da se ne meni za okolico.

Konj je nenadoma obstal in zahrkal. Erik se je vzdramil in pogledal okrog sebe. V razdalji kakih petdeset metrov je zagledal mogočnega medveda, ki je dostojanstveno križal stezo. Mladenič je ostal miren. Ni imel niti časa, niti volje za lov na medveda. On sploh ni ubijal živali samo iz lovske strasti. Medved je izginil med drevesi. Kmalu nato so priskakljale divje ovce. Ko so zagledale konja in jezdeca, so hitro izginile.

Gozda je naposled zmanjkalo. Pred jezdecem se je odprl v obliki podkve Rajski dol v svoji krasoti. Erik je

renski pogoji ter tudi vclika delavnost podjetja, ki je gradilo, zlasti pa pomoč in naklonjenost uprave gornjegrajskih posestev ljubljanske škofije z ing. Lojzeto Žumrom na čelu, so veliko pripomogli, da so bila vsa dela končana v tako kratkem času in da ni bilo nikakega večjega zastoja v prometu, ki bi sicer nujno sledil, kar je bilo posebno važno v lanski jeseni in letošnji pomladi, ko je bil tako močan izvoz lesa.

Kolikega pomena je za naš kraj in prav tako za ves gornjegrajski okraj, ki obsega vso gornjo Savinjsko dolino, novi most in z njim ustvarjeno novo važno cestno križišče, pa bo diši v gospodarskem ali turističnem oziru, bo lahko spoznal vsak tujec že ob samem pogledu na krasne in veličastne naprave, ko se približa biseru gornje Savinjske doline — Nazarjam.

Koliko več pa vedo o tem ostali krajevni činitelji, zlasti industrijski in turistični, kmetje, splavarji, podjetniki in prevozniki, o tem pa lahko sodijo samo oni, ki poznajo gospodarski pomen gornje Savinjske doline.

Nazarčani znajo ceniti novo pridobitev

In kako znamo ceniti Nazarčani sami to novo pridobitev, ki je še bolj povzdignila lepoto in slikovitost našega kraja in dala še močnejši pečat gospodarskemu razvoju tega važnega industrijskega, prometnega in v bližnji bodočnosti tudi turističnega središča gornje Savinjske doline, pa se lahko prepriča vsak, ki pride v Nazarje. In tudi ni človeka, ki se ob pogledu na Nazarje ne bi čudil skladnosti pokrajine z novimi napravami, ki so bile ustvarjene z resnim in skrbnim delom.

P o s v e t u

Ameriška oboroževalna mrzlica. Od 10. maja, ko so začeli Nemci svoj zmagoviti bliskoviti vojni pohod na zapad, se je polastila Združenih ameriških držav prava oboroževalna mrzlica, ki je podobna pred desetletji po Ameriki razširjeni zlati mrzlici. Tovarne za izdelovanje letal poganjajo iz tal kakor nekoč mesta iskalcev zlata na zapadu Amerike in na severnem polotoku Alaska. Vsako večje in že opuščeno poslopje popravijo z vso naglico in ga spremenijo v oboroževalno tvornico. Izračunali so, da bodo posedale Združene države v enem letu več tvornic za strelivo kakor celotni ostali svet. Vse tekstilne tvornice se ukvarjajo poleg izdelovanja tkanin s produkcijo streliva in raznih kemičnih izdelkov, kateri se potrebujejo za razstreliva. Ne-

dvomno so se prebudile Združene države dne 10. maja, ko so vdrli Nemci na Holandsko, iz povojnega spanja. Uredbe in zakoni, za katere bi bila sicer potrebna leta, kar dežujejo iz Washingtona in dežela, čeprav še ni v vojnem stanju, se pokori radevolje posegom v tolikanj poudarjano ameriško svobodo.

Mehiški katoličani so boj dobojevali ter dosegli zmago. Dolgo let so trpeli raznolika, tudi krvava preganjanja. Pa niso klonili v duhu in s svojo vztrajnostjo so zmagali. Ta zmaga kajpada ni popolna. To se bo zgodilo šele takrat, ko bodo levičarske (framasonsko-socialistično-komunistične) stranke premagane ter bodo katoličani zavzeli njihovo mesto v

javnem življenju. Tako daleč pa razvoj še ni napredoval. Levičarji so samo odložili orožje ter ne vodijo več javnega nasilnega boja zoper katolicizem. Proticerkveni zakoni so še vedno v veljavi, toda ne izvajajo se več tako strogo. Cerkve so večinoma vse odprte, javno bogoslužje se zopet lahko vrši, duhovniki so se vrnili v državo. To veselo vest so mogli duhovniki in zvesti katoliški verniki sporočiti sv. očetu, ko so bili nedavno od njega sprejeti v avdienci. Obenem pa se vodilni krogi mehiškega katolicizma ne vdajajo varljivim nadam, ker dobro vedo, da je levičarski sovražnik ne samo nasilen, marveč tudi lokav. Zato so ostali na oprezi.

Eden glavnih organizatorjev boljševizma umorjen

Iz Mehike je prispela vest, da je bil v tamkajšnji prestolnici izvršen atentat na Trockega, ki je bil eden od glavnih organizatorjev boljševizma, a je živel že dolgo let v prognanstvu.

Kje in kako je bil izvršen napad?

Napad je bil izvršen v vili pri mestu Mexico, v kateri je stanoval Trocki. Morilec je prihajal že nekaj časa na Trockijev dom in

moči, da je skočil proti vratom in jih skušal zapreti, da bi obračunal z atentatorjem. Toda napadalec je bil urnejši kot 60 letni Trocki in je zamahnil še parkrat po njegovi glavi.

Zadnje besede Trockega

Trockega so prepeljali po atentatu v brezupnem stanju v bolnico, kjer se je 21. avgusta tik pred smrtjo zavedel in izrekel besede:

»Prepričan sem, da bom umrl. Obdolžujem Stalina za ta umor. Stalin je potreboval mojo smrt, ker pripravlja zadnji odločilni napad.«

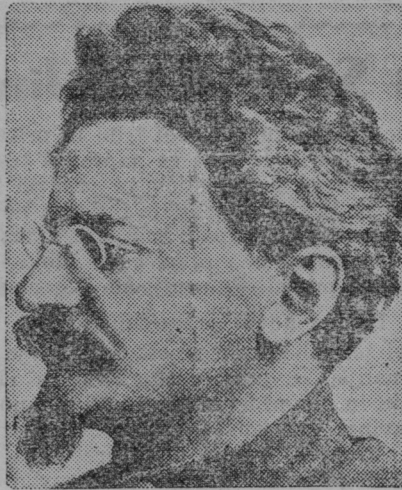
Kdo je napadalec?

Atentatorja je policija prijela. Izpovedal je, da se piše Frank Jackson. Je francoski žid, ki se je izdajal za časnikarja in kemika in je prišel pred nedavnim v Mexico.

Ameriška policija je prijela morilcevo ženo Silvijo Agalov, ki živi v Njujorku. Agalova je bila nameščena v Trockijevem tajništvu, ko je živel Trocki v Parizu. Že tedaj se je spoznala z atentatorjem Jacksonom. Pred kratkim sta prejela Agalova in Jackson ogromno vsoto denarja iz Moskve. Morilec je tudi točno nastopal po navodilih, katera je prejemal od moskovskega vodstva komunistične stranke.

Iz življenja in delovanja umorjenega

Lev Davidovič Trocki se je pravilno pisal Leib Bronstein. Rojen je bil blizu Nikolajeva v Ukrajini 7. novembra 1879 kot sin židovskega veleposestnika. Že v dijaških letih ga je carska policija zaradi revolucionarnega delovanja leta 1899. poslala v Sibirijo, od koder je leta 1902. pobegnil v Anglijo. Leta 1903. se je pridružil manjševikom. Ko je bila leta 1905. revolucija, je bil predsednik petrograjskega sovjeta. Vendar je bil kmalu ujet ter

V Mexici umorjeni Trocki

se je izdajal za njegovega prijatelja, v resnici pa je bil najet od Stalinovih zastopnikov.

Dne 20. avgusta je ta »prijatelj« udaril Trockega nenadoma z zidarski sekirici podobnim kladivom po glavi. Ko je udaril napadalec žrtev prvič, je imel Trocki še toliko

»Dovolite, da vas opozorim: zakon ne pravi nič o tem, koliko mora kdo pri licitaciji namakniti, da je veljavno. Vsak znesek, naj je še tako nizek, je veljaven.«

»Kaj pravite? Kdo pa ste vi?« ga je ošinil doktor Hudnik.

»Moje ime je doktor Kotnik, advokat iz Celovca.«

Hudnik je klecnil, ugriznil se je v ustnice in se okorno priklonil. — Poskusil je in udaril na druge strune.

»Saj revež še tisočaka ne spravi vkup,« je zaklical; »najprej naj dokaže, da more plačati, preden naj bi njegove neresne ponudbe obveljale!«

»Sem jaz tudi še tu; midva sva skup kupca,« se je oglašil Blaž, Matijev brat.

Matija pa, ki je ves čas zijal skozi svoj rešpetin na bližnje hribe, je dejal mirno, pa tako, da se je čulo po vsej dvorani:

»Če imam sam premalo denarja, mi ga dohtar Kožederec posodi po petnajst procentov, kolikor ga hočem.« Vse se je zakrohotalo.

Potem so spet začeli križem poprek vpiti:

»Prav tako, Matija!...« — »Za Matija sem jaz porok...« — »Jaz tudi!« — »Jaz tudi!« — »Matija velja za tri Hudnike.« — »Matija ima denarja ko slame.« — »Matija, ne daj se advokatu!« — »Ne kaži mu mošnje; drugače te obere.«

»Ha-ha-ha! Ha-ha-ha!«

V ta hrušč se je zadržal kanclist:

»Sedemdeset tisoč tri sto kron in deset krajcarjev k prvemu — k drugemu...«

»Sedemdeset tisoč štiri sto kron,« je udaril Hudnik srdito.

»Jaz dam en krajcar več,« se je oglašil Matija iz svojega kota.

»Ha-ha-ha-ha, hahahaha...«

»Sedemdeset tisoč pet sto.«

»In še en krajcar.«

»Sedemdeset tisoč sedem sto.«

»In še en krajcar.«

»En in sedemdeset tisoč.«

»In še en krajcar.«

»Vi ste goljuf!« je zdvijal advokat. »Vam ni za kup, vi bi le meni radi visoko nagnali.«

»Ne, jaz bi le hudika rad nagnal.«

Hahaha — hahaha.

»Pa ga dolgo naganjate,« se je nekdo oglašil.

»Za dobro reč je treba časa,« je odgovoril Matija.

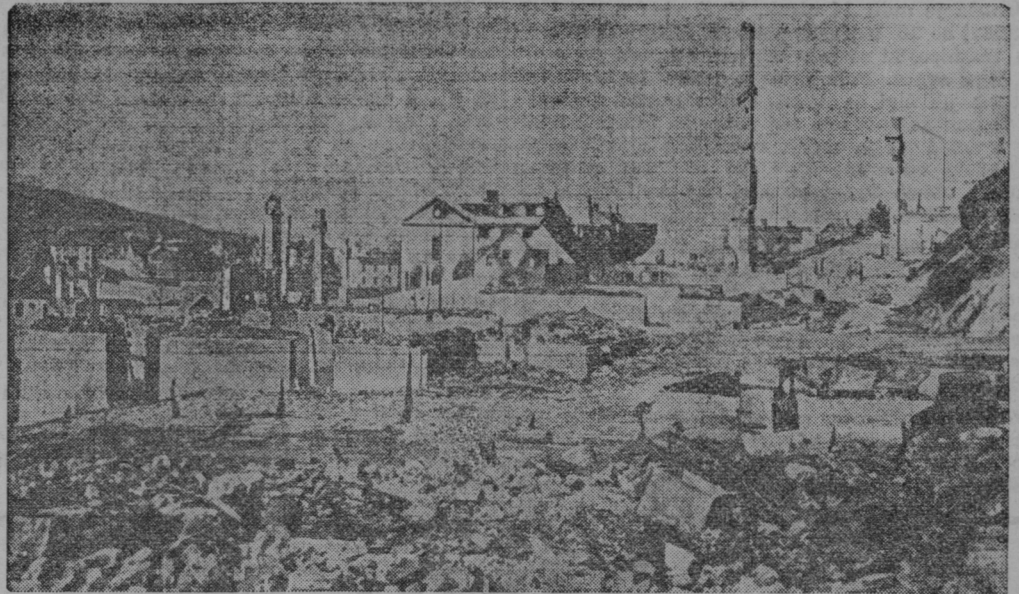
»Pa mi za eno uro dol ali gor ne gre.«

Dvorana se je stresla od krohota.

»Živijo, Matija! — Le drži ga! — Pokaži mu, Kožedercu!«

Šah se je kmalu razširil tudi v srednjo Evropo. Že v 14. stoletju je bil zelo razširjen na Češkem. Tedaj je ta igra veljala za grdo razvado, kakor kvartopirstvo. To sprevidimo iz pridig Jana Husa, ki je obsodil šahiste in jih uvrščal med druge grešnike. V srednjem veku šahovske figure niso bile takšne, kakršne so dandanes. Šahovnica je v srednjem veku predstavljala mesto Babilon. Rob šahovnice je pomenil mestno obzidje. Mesto, ki je bilo pravokotno, je imelo na vsakem oglu po en trdnjavski stolp. Vsa igra je predstavljala dvoje kraljestev, ki sta si stali nasproti in sta imela mejo po sredi šahovnice. V splošnem se je šahovska igra razširila šele v 19. stoletju, ko so tudi začeli ustanavljati

poslan v izgnanstvo v Tobolsko gubernijo, od koder je leta 1907. pobegnil na Dunaj, kjer je bil novinar. Leta 1914. je šel v Švico, pozneje v Pariz, od koder je bil leta 1916. izgnan v Ameriko. Po izbruhu revolucije leta 1917. je prišel nazaj v Rusijo. V juliju je vstopil v Leninovo boljševiško stranko ter bil eden izmed glavnih organizatorjev oktobrske revolucije, ki je pripeljala boljševike na oblast. Trocki je postal ljudski komisar za zunanje zadeve (zunanji minister) ter je vodil sovjetsko zastopstvo pri mirovnih pogajanjih v Brestu Litovskem. Od marca 1918. je bil narodni komisar za vojsko in mornarico (vojni minister). Znan je kot pravi ustanovitelj in organizator »rdeče vojske«, s katero je dobil državljansko vojno proti »belim« generalom, izgubil pa vojno s Poljsko leta 1920. Po Leninovi smrti leta 1924. je prihajal v vedno večja nasprotja z drugimi boljševiški voditelji, predvsem s Stalinom. S Kamenjevom, Zinovjevom in Radekom je tvoril odločno opozicijo v ruski komunistični stranki. Kot strog boljševik je zastopal stališče, da brez svetovne revolucije ni mogoče vzdržati boljševizma, zahteval je trdo roko proti kmetom ter hotel komunistično stranko nasloniti izključno na tovarniške delavce. V tem boju s Stalinom je podlegel, ker je večina stranke potegnila

Tako zgleda angleško pristaniško mesto po odletu nemških bombnikov

s Stalinom. Leta 1925. je moral odstopiti kot vojni komisar, oktobra 1926. pa izstopiti iz vodstva komunistične stranke. Novembra 1927. leta je bil izključen iz stranke, 1. 1928. izgnan v Turkestan, januarja 1929. pa iz Sovjetske zveze. Ker mu nobena druga drža-

va ni dovolila vstopa, je živel do leta 1933. pri Carigradu, nato nekaj časa v Franciji, dokler se ni dokončno preselil v Mehiko, kjer je živel v neki villi v Mexici. Poleg enajstih knjig je napisal tudi dolgo vrsto propagandnih člankov in brošur.

Tako živijo iz Londona na deželo preseljeni otroci

Spominjajmo se v molitvah rajnih!

Član fantovskega odseka in cerkveni pevec umrl na Kebiju. Dne 21. avgusta se je poslovil za vedno od nas vrli mladenič Janez Capl. Bil je izborni tenorist pri cerkvenem pevskem zboru in vnet član fantovskega odseka. Priljubljen je bil v celi župniji in prav posebno so ga še čislali fantje. Zdravja si je šel iskat v mariborsko bolnico, kjer pa mu niso mogli več pomagati. Njegovi zemeljski ostanki so bili prepeljani iz Maribora na Kebelj, kjer počiva zraven svoje matere. Njegovega pogreba se je kljub slabemu vremenu udeležilo mnogo ljudstva, prosvetno društvo, fantovski odsek in celo odposlanstvo fantovskega odseka iz Čadrama z visokošolcem Ludvikom Leskovar na čelu. Ob odprtem grobu sta govorila pokojniku v slovo preč. g. župnik Panič Jožef in g. Leskovar. V ganljivih besedah sta orisala njegovo mlado življenje in ga postavila kot vzor vsem fantom. Po končanem nagovoru so fantje in dekleta zapeli nagrobnico. Bratom in sorodnikom naše sožalje!

Pogreb pridne učenke v Jarenini. Dne 21. avgusta smo položili k večnemu počitku Liziko Herič, učenko osnovne šole v Jarenini. V spremstvu g. kateheta jo je spremljalo precejšnje število belo oblečenih součenk s šolsko zastavo.

Po kratki bolezni je podlegla vnetju slepiča. Bila je pridna in dobra učenka. Njen prerani grob smo zasuli s cvetjem in venc. Neutolažljivi mamici, bratcema in sestrici izrekamo naše sožalje!

Ugledni posestnik umrl v Draženah pri Ptuj. Tukaj se je preselil v boljše življenje ugledni posestnik Blaž Gojkošek. Moška nedelja v mesecu ga je vedno videla pri mizi Gospodovi. Bil je skrben družinski oče, vobče spoštovan in priljubljen, kar je pričal tudi njegov pogreb. Na zadnji poti sta ga spremljala oba hajdinska gosпода in pokojnikov nečak p. Marijan iz Ptuja. Na sedmini se je nabralo 115 din za popravilo Marijinega svetišča na Ptujski gori, kamor je tako rad romal. Naj počiva v miru!

Skrbna kmečka mati umrla. V Črešnjevcih pri Gornji Radgori smo 18. avgusta spremlili k večnemu počitku skrbno kmečko mater in gospodinjjo Ivano Znidarič. Skazi 40 let je gospodinjila možu in obširnemu Jančarovemu posestvu. V zakonu je imela devet otrok, od katerih jih živi še sedem. Vsi so vzgojeni v krščanskem duhu. Naj bo Bog obilen plačnik pokojni mamici za vso njeno skrbnost in ljubezen! Zalujočim naše sožalje!

šahovske klube in organizacije, in tedaj so se tudi začeli prirejati prvi šahovski turnirji.

Telesna velikost in hrana. V skandinavskih deželah so v zadnjih letih proučevali telesno velikost povprečno 20letnih vojnih obveznikov. Telesna višina obveznikov je po statistikah iz let 1915. do 1938. stalno naraščala, in sicer na Švedskem od 1718 do 1742 mm, na Norveškem od 1706 do 1736 mm, na Danskem od 1688 do 1712 mm. V tem času je bilo opaziti zastoj le v letih od 1930. do 1933., torej v dobi gospodarske krize, medtem ko se je krivulja v naslednjih letih spet strmo dvigala. Iz številk je razvidno, da je telesna višina neposredno v zvezi z načinom prehrane. Razlika je največja na Norve-

Doktor Hudnik je bil od same jeze ves zelen in rumen. Kar slinil se je, ker besede ni spravil iz sebe, pobral je klobuk in dežnik in planil skozi duri. Ljudje so zvižgali in ploskali, ko so videli, kako je advokat pogorel.

Zopet se je oglašil kanclist in se zadrl:

»En in sedemdeset tisoč kron in en krajcar k prvemu — k drugemu — ali ne da nihče več? — in — k tretjemu!«

Špetinov Matija je zlicital domačijo na Ledinah.

Po dvorani je zahruščalo, ljudje so ploskali in klicali:

»Živio Matija!« — »Živio novi Ledinek!«

Mirno in ne da bi koga pogledal, je šel Matija z bratom proti mizi, za katero so sedeli gospodje s sodišča; svoj rešpetin je nesel seveda s seboj in ga tiščal pod pazduhom. Pred sodnikom sta moža našta štiri in dvajset tisoč kron in sta obenem izjavila, da bosta ostali denar položila v treh mesecih.

Potem so licitali še manjše Končnikove reči, pa to je bilo hitro opravljeno.

Blaž, Matijev brat, je osem dni nato prevzel gospodarstvo na Ledinah, medtem ko je šel Matija s svojim rešpetinom zopet po svetu.

X.

Tiho in mirno je bilo jezero. Tu pa tam je plaval kak čoln. Iz zelenja so kukale bele hiše z zelenimi oknicami. Na obrežju so se sprehajali letoviščarji.

To tišino pa je iznenada zmotil vrišč otrok. Spremljali so črno oblečenega, bradatega moža s smejočim obrazom in rdečkastim nosom. Ta se je menil z otroki o šoli, o spričevalih, o igrah, o mačkah, potrpežljivo je poslušal, kaj mu je zdaj eden, zdaj drugi pripovedoval in je bil med otroki sam kakor otrok. Vsakemu je vedel za krstno ime, vpraševal je, kako je staršem, posnel je ptičji glas in vabil ptiče iz grmovij, potem je spet zagnal nekaj krajcarjev, da so jih otroci lovili, pa je vselej skušal tako narediti, da so jih dobili najrevnejši.

To je bil doktor Silan, ki je bil kmalu že štiri leta tu v Vrbi za zdravnika; v kratkem času si je pridobil zaupanje mladih in starih.

Ko je prišel s tropo do jezera, jim je veselo zaklical:

»Tako, pobiči in deklice, zdaj pa pojdite domov, dohtar ne utegne več. Lepo mi pozdravite doma! Srečno, otroci!«

»Srečno, gospod — srečno — srečno!« so ponavljali otroci in se razpršili kakor na povelje.

Po stezi, posuti s sivim peskom, sta prišla star gospod in gosa, letoviščarja z Dunaja. Že od daleč jima je zaklical zdravnik:

»Bog ga daj, gospod Medved! Klanjam se, gospa! Kako je? Je že vse dobro. Ni bilo nič hudega, sonce vas je malo bolj ogrelo pa vas je glava bolela. Imenitni ste na pogled.«

»Mačja mati«

3.

(Konec)

Gospodično je vzdramil iz razmišljanja krik, ki je prihajal z ulice. Vstala je in šla gledat, kaj se je zgodilo. Kar je videla, jo je napolnilo z ogorčenjem.

Neki fant je podil lepo, angorsko mačko. Uboga živalca, ki jo je zadelo že več kamnov, je naposled splezala na drevo. Pred kamenjem pa tudi tam ni bila varna.

V tem trenutku je prišla mimo desetletna deklica.

»Fuj, sram te bodi!« je zaklicala fantu, ki je preganjal mačko. »Kaj ti je storila uboga žival, da jo tako mučiš?«

Fant se ji je smejal na to in še dalje zadel mačko s kamenjem, dokler ni prišel mimo neki gospod, ki ga je nagnal.

Medtem ko je deklica vabila mačko z drevesa, je prišla gospodična pod drevo. Mačka je zamijavkala, splezala z vrha in skočila njej na ramo.

»Pridna deklica si!« je gospodična pobžala deklico. »Kako ti je ime?«

»Gretica.«

»Gretica, pridna si, ker se zavzemaš za uboge živali, ki jih hudobni fantje preganjajo. Tu imaš — vzemi...«

Pri tem je prožila deklici novc.

Deklica je preplašeno gledala novc. Bil je zlatnik.

»Najbrž ste se zmotili!« je rekla gospodični in ji je hotela vrniti zlatnik.

»O, ne!« je ta odvrnila. »Le imej ga! Veseli me, da si tako poštena in skromna... Sedaj pa pojdi z menoj!«

»Rada bi šla, a ne smem, dokler mami ne povem.«

»No, pa pojdi mami povedat, potem pa pridi!«

Deklica je odhitela, gospodična pa je šla domov. Služkinji je naročila, naj pripravi dobro južino.

Gretica je res prišla h gospodični. Naslednje dni so se njeni obiski ponavljali. To je trajalo kakih deset dni. Potem pa je mati ni več pustila, ker je mislila, da je neznani dobrotnici morda v nadlego.

Po nekajdnevnem izostanku je deklico gospodična srečala na ulici.

»Gretica, zakaj pa več ne prihajaš k meni?«

»Mama me ne pusti. Pravi, da sem vam v nadlego.«

»O, ne! Le pridi spet!«

Deklica je materi povedala, da jo je gospodična spet povabila.

Mati si je štelta v dolžnost, da to dobrtnico obišče in se ji zahvali. Oblekla se je in šla z otrokom na obisk.

Ko sta mati in Gretica prestopili prag gospodičine sobe, se je odigral žalosten prizor. Gospodična je nekaj hipov strmela proti vratom, potem pa je zavpila:

»Nesrečnica, kaj iščeš tu? Ven iz moje hiše, hinavka, ki si uničila mojo srečo!«

Žena trgovca J. F. — ker to je bila mati male Gretice — se je naslonila na vrata, da ne bi padla. Čez čas je zajecjlala:

»Sestra — ti si? Hotela sem se ti zahvaliti za dobrote, ki si jih izkazovala Gretici — moji hčerki.«

»Gretica je tvoja hčerka? O, če bi bila jaz to vedela! Ven! Ne prikazita se mi več!«

»Sestra, za božjo voljo te prosim, usmili se!«

»Zate nimam usmiljenja. Poberi se!«

Mati je prišla otroka za roko.

»Gretica, pojdiva!«

Otrok je žalostno pogledal svojo dosedanjno dobrtnico.

Vrata so se zaprla za nesrečno materjo in hčerko.

Otrokov žalostni pogled se je gospodični zasadil v srce in jo preganjal. Nekaj ji je reklo, naj se usmili sestre zaradi otroka, a je s siflo dušila ta glas.

4.

Gospodična M. je preživljala žalostne dneve. Ni mislila, da ji je mala Gretica tako prirasla k srcu.

Nekega dne se je odločila, da bo pisala sestri pismo, a ko je že vse imela pripravljeno, se je premislila.

Dnevi so minevali. Za gospodično so postajali vse hujši. Gretico bi rada videla. Poleg tega jo je vse bolj preganjal glas, naj odpusti sestri.

Poletnega popoldne se je podala na sprehod. Zavila je proti potoku, ki je tekkel za trgovom. Počasi je stopala ob potoku proti mlinu.

V senci vrbe, ki je rasla na bregu potoka, je nenadoma zagledala deklico. Ko je prišla bližje, jo je spoznala.

»Gretica! Gretica!« je vzkliknila.

Deklica se je prestrašila. Zbežati je hotela. Pri tem je tako neprevidno skočila, da je izgubila ravnotežje in se zvrnila v potok.

Gospodična je za hip otrpnila od groze. Potem je začela vpiti:

»Na pomoč! Na pomoč!«

Ker v bližini ni videla žive duše, je sama skočila v vodo. Zgrabila je deklico in jo privila k sebi. Ker ni znala plavati, jo je voda pograbila in nesla proti vrtincu.

Medtem je tekkel proti kraju nesreče mlinar, ki je slišal klice na pomoč. Ko je zagledal v vodi ponesrečenki, je skočil za njima. Ker je bil močan in dober plavalec, ju je brez posebne težave spravil na breg.

Za mlinarjem je prihitel tudi hlapec. Moža sta odnesla ponesrečenki, ki sta bili nezavestni, v mlin.

Čez nekaj časa sta se obe osvestili. Gospodična je vsa srečna privijala otroka k sebi in ga poljubljala.

Nenadoma so se odprla vrata in v sobo je prihitela Gretičina mati, ki so jo bili obvestili o nesreči. Ko je zagledala sestro in deklico, je vzkliknila:

»Sestra! Ti si rešila mojega otroka? Bog ti tisočkrat povrni!«

Gospodična je stopila k sestri, jo prijela za roko in ji rekla:

»Regina — jaz ne morem več živeti brez tega otroka... Pri meni bo moral ostati...«

»Ljuba sestra, kako bi se mogla jaz ločiti od svoje Gretice?!«

»Kdo pa pravi, da bi se morala ločiti od nje?... Kar je bilo, naj bo pozabljeno!... Vidve pa bosta ostali pri meni. V hiši bo za vse tri dovolj prostora!«

Regina je zajokala od veselja. Oklenila se je sestre in jo poljubila.

*

V starinski hiši je zavladalo novo življenje. Mijavkanje sicer ni utihnilo, a bolj glasno je bilo Gretičino veselo čebljanje.

Gospodična je nehala biti »mačja mati« in je postala mati revežev in sirot.

*

SMEJTE SE!

Nedejski jezdec: »Ali ta mrha ni plašljiva?«
Fantek: »Ne, saj je cele noči sama v temnem hlevu...«

Mladostne želje

»Ali se vam je uresničilo dosti mladostnih želja?«

»Samo ena.«

»Katera?«

»Kadar so mi v otroških letih umivali glavo, sem si zmerom želel, da bi bil — brez las.«

Prebrisan cigan

Cigan je šel k spovedi in pri tej priložnosti se mu je posrečilo, da je ukradel župniku uro iz žepa. Župnik ga je vprašal, kakšne grehe ima na vesti.

»Uro sem ukradel.«

»Vrni jo lastniku!«

»Tu jo imate!«

»Jaz je ne potrebujem!«

»Ponujal sem jo lastniku,« je dejal cigan, »pa je ni maral vzeti. Kaj naj sedaj storim?«

»No, potem jo pa kar obdržil!«

»Hvala,« je rekel cigan, se prekrižal in šel.

Po svetem pismu

»Stric, ali ne pravi sveto pismo, da je treba hudo poplačati z dobrim?«

»Da, Mirko!«

»Potem pa mi daj dinar. Tvoje naočnike sem razbil...«

Kateri naj pomaga?

Neki oče je imel dve hčeri. Ena je poročila vrtnarja, druga pa lončarja.

Čez nekaj časa je oče obiskal prvo hčer. Vprašal jo je, kako ji gre. Odgovorila je:

»O, dobro mi gre. Samo eno je nerodno: kar naprej moram prositi Boga, naj dežuje, da ne bi bilo treba vrta zalivati.«

Nekoliko pozneje je oče obiskal drugo hčer. Tudi njo je vprašal, kako ji gre. Dobil je odgovor:

»Vse je dobro, samo moliti moram nenehoma, da bi nam Bog dal lepo vreme, da bi se lonci hitro sušili.«

Oče je zmajal z glavo in rekel:

»Ti prosiš za lepo vreme, sestra pa za dež. Zdaj pa res ne vem, kateri bi pomagal.«

Neločljiva

»Ali si že slišal, da sta se Tonč in Janez večeraj stepla?«

»Kaj poveš?! Jaz sem pa mislil, da sta ta dva neločljiva.«

»Saj sta tudi bila. Štirje so ju s težavo spravili narazen!«

*

UGANITE!

Železno tramovje, črno okovje, suho drobno, (elvodrob) (Dežnik.)
kdor me ne rabi, rad me pozab!

Kakšna razlika je med 2 dinarskim kovancem in 100 dinarskim bankovcem? (86)

Kdo je vedno doma, čeprav gre iz hiše?

(Polz)

Kaj peče noč in dan in vendar ne zgori?

(Koprtva)

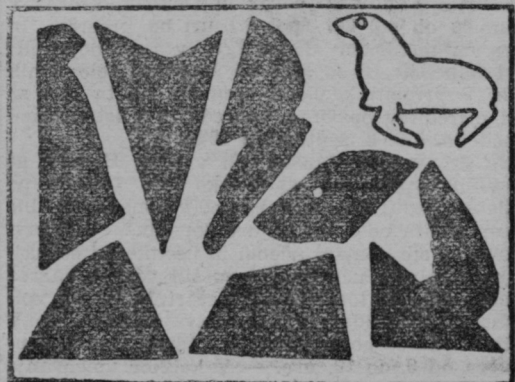
Imam luknjo in napravim luknjo in še grem skozi to, kar napravim. (Igl.)

*

IGRAJTE SE!

Kuhanje jajca v roki

Na jajcu napravimo malo luknjo in izcedimo skoz njo malo beljaka, nato pa vlijemo v jajce malo močnega žganja, potem luknjo zamašimo in jajce hitro v roki obračamo. Jajce se kmalu skuha in ga lahko pojemo.

Izrežite in sestavite!

MOSTIN

Moštna esenca Mostin za izdelovanje prvovrstne zdrave domače pijače. 1 steklenica za 150 litrov 20 din. Poštnina povzete za 1 steklenico 20 din, za 2 ali več 25 din.

JABLIN

za izdelovanje domače pijače brez dodatka pravega sadjevca. Zavitek za 50 litrov 20 din, poštnina povzete za 1 zavitek 10 din, za 2 ali več zavitkov 15 din.

Drogerija KANC,
Maribor,
Slovenska ulica
Zaloga v Celju:
Trg. Loibner,
Kralja Petra cesta 17
Zaloga v Ptuj:
Drog. Skočir,
Slovenski trg 11

V NAJNOVEJŠIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIŽJIH CENAH

CENIK IN VZORCI ZASTONJ!

NAJVEČJA DOMAČA
TRGOVSKA HIŠA V JUGOSLAVIJI

Sternmecki
CELJE 24

SUKNO, KAMGARN, VOLNENO, FLANEL, BARHENT, PLATNO, SVILA, DELENI

MALA OZNANILA**SLUŽBE:**

Pridno, pošteno dekle, šole prosto, sprejem v službo. Jakob Vogrin, Zg. Voličina, Šv. Rupert, Slov. gorice. 1222

Pošteno dekle za vse, ki zna opravljati delo pri svinjah in kravah in tudi za domače kuhanje, se išče za na deželo. Plača 200 din mesečno. Predstaviti se pri: Ivan Göttlich, Maribor, Koroška cesta 128. 1223

Hlapca sprejme gostilna Tomše, Pekre, pošta Limbuš. 1225

Viničarja, treznega, poštenega, s štirimi delovnimi močmi, sprejem. Ponudbe na upravo pod »Poštenost 1227«.

Sprejem takoj poštenega in treznega hlapca h konjem. Plača dobra. Pijanca ne maram. Franjo Cvetko, Sv. Trojica, Slov. gorice. 1229

Iščem za 1. november viničarja s 4 odraslimi delovnimi močmi za Pekre. Dr. Stopar, Studenci-Maribor. 1230

Iščem delo pri tesarjih. Korošec Franc, Verhole 26, Laporje. 1231

Sprejem viničarja s tremi delovnimi močmi. Župna cerkev Fram. 1233

Dve viničarski družini, vsaka s 4-5 delovnimi močmi, se sprejmeta. Vprašati: Oskrbništvo Viltuš, Selnica ob Dravi. 1187

Sprejmejo se: delavska družina s petimi delovnimi močmi ter lastno živino, pristav (majer) s petimi delovnimi močmi, najemnik s tremi delovnimi močmi, konjski hlapec, oženjen, brez otrok. Deputat: 1½-2 orala zemlje, 3 orala travnika. Vprašati: Uprava posestva Strassenhofen, p. Zg. Sv. Kungota. 1189

RAZNO:

Klobuke dobite od 28.—, 35.—, 40.— din naprej, vse iz lastne delavnice. Popravila se sprejemajo od 10—28 din. Prosim za obisk ter se priporočam! Babošek Vladko, klobučarstvo, Maribor, Vetrinjska 5. 1198

Še vedno kupite dobro, po ugodnih cenah: nogavice, pletenine, bluže, jopice, sviterje, žemperje (lastni izdelki), kombineže, modrčke, srajce, obleke, predpasnike, platno, odeje, koče, blago, perilo, konfekcijo, rute, šivalne potrebščine, galanterijo, milo, drobnino. Andrej Oset »Mara«, Koroška cesta 26 (poleg težnice, Vodnikov trg). 1098

Ne odlašajte! Pravočasno si nabavite za zimno razno manufakturno, perilo, nogavice, klobuke itd. po nizkih cenah samo v trgovini Josip Tušak pri Sv. Antonu. Velika zaloga razne železnine, kotlov in vsega, kar potrebujete za vaš dom. 1234

Pozor! Vsakovrstne odpadke: železje, kovine, cunje, litine, papir kupuje in plačuje po najvišjih dnevnih cenah tvrdka Justin Gustinčič, Maribor, Knez Kocljeva ul. 14 in podružnica ogal Ptujске in Tržaške ceste, telefon 21-30. 1246

MOSTIN za napravlanje izvrstne domače pijače. Steklenica 20 din. Drogerija I. Thür, Maribor, Gosposka ulica 19. 525

Cunje, krojaške odpadke, star papir, ovčjo volno, dlako arovce, staro železje, kovine, baker, medenino kupi in plača najboljšje: Arbeiter, Maribor, Dravska ulica 15. 11

Za šolarje

nahrbtnike od 10 din naprej, nogavice iz lastne pletarne od 3.50 din naprej, jopce za otroke iz lastne pletarne od 22 din naprej, spodnje hlače, majce kupite najugodnejše pri »LUNA«, Maribor, samo Glavni trg 24. 1182

Ali se hočete reumatizma, protina iznebiti?

Natezanje in bodenje po udih in sklepih, zatečeni udje, sključenje rok in nog, natezanje, trganje in bodenje po raznih delih telesa, seveda tudi slabost oči, so pogosto posledice reumatizma in protina, ki se morajo odstraniti, sicer bolečine še bolj napredujejo. - **Nudim Vam** zdravilno,

sečno kislino raztvorjajoče, presnavljanje in izločevanje pospešujoče **domače pitno zdraviljenje**, ki se na umeten način popolnoma prirodno sestavlja iz blagodejnega zdravilnega vrelca, ki ga je dobrotljiva mati naroda poklonila bolnim ljudem. Pišite mi takoj pa dobite od mojih po vseh deželah obstoječih skladišč popolnoma **brezplačno in poštine prosto** poučno razpravo. Sami se boste nato prepričali o neškodljivosti tega sredstva in njegovem hitrem delovanju. — Poštna nabiralnica:

PANNONIA APOTHERE, Budapest 72, Postfach 83, Abt. H. 288

LJUDSKA POSJOJILNICA

V CELJU ZADRUGA Z NEOMEJENIM JAMSTVOM

obrestuje hranilne vloge brez odpovedi po 4%, na trimesečno odpoved pa po 5%. — Vse vloge izplačuje točno po dogovoru

LJUBLJANSKI VELESEJEM

od 31. avg. do 9. sept. 1940

Razstava industrijskih in obrtniških izdelkov. — Posebne razstave: Pohištvo. Mala obrt. Turizem. Motorna in jadralna letala. Zaščita pred napadi iz zraka. Zobna tehnika. Naša vsakdanja prehrana. Cvetje in povrtina. Perutnina, kunci, golobl. Likovna umetnost. Zabavišče. Toti teater. Tekma harmonikarjev 8. IX. Zrebanje daril za obiskovalce. Polovična vozina na železnici in parnikih. Na postajni blagajni kupite rumeno železniško izkaznico za 2 din. 1216

Za šolarje

„ABOZA“-obleko

Ker je trpežna, je zato tudi cenejša. Zaloga:
I. PREAC, Maribor, Glavni trg 13. 1206

ZA JESEN! Velika izbira domačih pletenin, šolskih plaščkov, nahrbtnikov, toplega perila in nogavice najceneje pri 1212

„VIDA“ MARIBOR, Koroška cesta št. 10.

Še se dobi poceni blago!

za ženske obleke itd. pri TRPINU, MARI-BOR, VETRINJSKA ULICA 15. 1199

Vse za šolo

knjižice in potrebščine v

Tiskarni sv. Cirila

v Mariboru:

Koroška cesta 5,

Aleksandrova cesta 6,

Kralja Petra trg 6.

v Ptujju:

Slovenski trg 7.

Boste zadovoljni!

Pozor!

Pozor!

Za jesen in za šolo

bodete po izredno

nizkih cenah nakupili

manufakturo
konfekcijo
moške obleke
deške obleke
moško perilo
damsko perilo
hubertuse
hlačevino
Krojaške po-
trebščine

platno, šifone
svilene rute
namizne prte
predpasnike
zimsko blago
pletenine
nogavice
i.t.d. i.t.d.

Razprodaja
ostankov

Obleke za fantke (šolarje)

samo pri

Jos. Šusterič

naslednik

Janko Klobasa, Maribor

Glavni trg 17

Albumi, spominske knjižice

v veliki izbiri in po ugodnih cenah
v Tiskarni sv. Cirila — Maribor, Ptuj

VSAK prevdaren slovenski gospodar zavaruje
sebe, svojce in svoje imetje le pri

VZAJEMNI ZAVAROVALNICI V LJUBLJANI

PODRUŽNICA: CELJE palača Ljudske posojilnice

GLAVNO ZASTOPSTVO: MARIBOR Loška ulica 10

KRAJEVNI ZASTOPNIKI V VSAKI FARII

92

Denar naložite najbolje in najvarneje pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici

v Mariboru

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Gosposka ulica 23

Ulica 10. oktobra

Hranilne vloge se obrestujejo po najugodnejši obrestni meri. Stanje hranilnih vlog din 53.000.000.-